

Testament și Teologie Biblică în Facultatea de Teologie a Universității Pontificale Santa Croce. Preocupat de cercetare în domeniul teologiei biblice se impune ca un specialist în colectivele de redacție a Revistei Biblice italiene și Buletinului Dei Verbum – care aparține Federației Biblice Italiene. A editat Dizionario Biblico della Vocazione (Roma, 2007) și a publicat o serie de volume de unic autor: Teologia Biblica del Nuovo Testamento (Padova, 2016), Commento alle Lettere a Timoteo e Tito (Roma, 2017), Il sogno di Dio. Giustizia e pace si baceranno (Milano, 2017), Vangeli sinottici e Atti degli Apostoli (Roma, 2021), Paolo di Tarso e il suo epistolario (Roma, 2021) sau La vocazione nella Bibbia. Profili e forme dei raconti di chiamata (Brescia, 2022). Pentru lectura volumului pe care-l prezentăm am reținut anterior altă lucrare a sa care, oarecum, descifrează preoția în amplitudinea ei teologică: Sacerdozio, *ministero e vita. Itinerario biblico-dogmatico-spirituale* (Roma, 2023).

Volumul propus de noi prezentării- *Bibbia e Catechesi. Profili e percorsi*- ne propune o aprofundare pastorală a lecturii Scripturii sub cheia tainei Învierii, fundamentul duhovnicesc al propunerii exegezei pastoral- catehumenale pe care autorul o aduce în prim planul atenției cititorului. Atent la articularea binomului Biblie-cateheză Giuseppe De Virgilio identifică în dinamizarea lecturii pastorale o cultură care excedă parohia. Biserica este astfel invitată la reafirmarea fundamentului său evanghelic. Pofilele identificate de autor sunt general valabile. Biblia și cateheza, urmărite ca identitate și metodologie, interdisciplinaritate sau determinarea formelor și conținuturilor catehezelor din Biblie preocupă nu doar teologia catolică modernă. Autorul identifică apoi parcursurile catehetice din Vechiul Testament (pp. 105-201) și din Noul Testament (pp. 203- 359) pe care ni le reamintește în cheia catehizării moderne. Dincolo de textualitatea cercetării sunt evidente cunoștințele dobândite de autor în practica pastorală și în formarea celor care pot propune parohiilor fundamentele credinței, cultura cunoașterii Scripturii.

Pr. Prof. Dr. Constantin NECULA

Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu, Pr. Lect. Univ. Dr. Ștefan Negreanu, *Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad. Spațiu liturgic-formativ și teologic-cultural*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, 2022, 242 p.

În anul mântuirii 2022, la Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, a apărut o monografie mult așteptată, respectiv cea în care este prezentat istoricul construirii bisericii de lemn din curtea Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad, avându-i ca ocrotitori pe Sfântul Mare Mucenic Mina (cel din Cotiani, 11 Noiembrie) și pe Sfântul Maxim Mărturisitorul (13 August și 21 Ianuarie).

Lucrarea teologică este structurată în 5 capitole, precedate de un *Cuvânt înainte*, având la final și o bogată *Bibliografie*. De asemenea, prezentul volum conține și foarte multe imagini aparținătoare atât perioadei dinaintea desființării instituției teologice de regimul comunist, cât și din perioada reînființării acesteia.

Din *capitolul I* intitulat *Precedente ale construirii Paraclisului. De la Capela Academică, la Paraclisul Facultății*, printre altele, aflăm și faptul că în decursul timpului s-a manifestat dorința ca instituția teologică să aibă propria capelă unde studenții teologi să facă practica liturgică atât de necesară unui viitor preot. Ca atare, „propunerile și dorințele profesorilor Academiei Teologice vor rămâne doar năzuințe până în anul 1934, când Rectorul de atunci, pr. prof. dr. Teodor Botiș anunța Consiliul Eparhial că rectoratul a cerut un deviz unui tâmplar pentru înzestrarea cu mobilierul necesar a unei viitoare capele, în cea mai mare sală din edificiul Academiei, saă pe care Consiliul Profesorial și arhitectul care a fost consultat în acest sens au aflat-o ca fiind pe deplin corespunzătoare” (pp. 9-10). În cele din urmă, Capela cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” a fost amenajată în ultima sală din partea dreaptă a clădirii Academiei, acolo unde astăzi funcționează Capela Seminarului Teologic din Arad (avându-l ca ocrotitor și pe Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina). Acastă capelă a servit ca locaș de rugăciune pentru studenți și ca loc al realizării practicii liturgice, până în anul 1948.

Capitolul al II-lea al monografiei intitulat *Construcția Paraclisului* oferă amănunte de suflet legate de *structura* fizică a Paraclisului, a *iconostasului*, și a Sfântului Altar a cărui Sfântă Masă din marmură are *piciorul* „în forma elementelor Coloanei fără de sfârșit brâncușiene” (p. 29). De asemenea, este prezentat întregul *ansamblu arhitectural* al Bisericii, acesta cuprinzând în prezent *Biserica* în stil tradițional maramureșean, *Altarul de vară*, realizată tot în stil tradițional maramureșean, având și o *turlă-clopotniță* cu înălțimea de aproximativ 15-16 metri, în care bat armonios două clopote (asemenea bătailor inimii iubitoare a lui Dumnezeu). Din ansamblul arhitectural mai fac parte *Troița* în stil maramureșean (construită în anul 2006), *Altarul de vară* (a cărui construire a început în anul 2022), *Poarta maramureșeană* (2007-2008), și *Fântâna* (2008). Citorii Ansamblului ecleziastic sunt în primul rând ing. Constantin Beu alături de familia sa, la care se mai adaugă alți binefăcători. Slujba de sfințire a lucrărilor a fost oficiată de către Înaltpreasfințitul Părinte Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului, în data de 26 iunie 2004.

Capitolul al III-lea intitulat *Paraclisul Facultății de Teologie. Slujire Liturgică, Cultură și Duhovnicie* ne prezintă aspecte legate de vizitarea Paraclisului de către unele oficialități bisericești (cum ar fi vizita Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, din data de 26 septembrie 2011), prezența unui impresionant sobor de Ierarhi cu prilejul Târnosirii din data de 18 septembrie 2022 (data adormirii în Domnul a Părintelui Profesor Ilarion V. Felea, fost cadru didactic al Instituției Teologice arădene). De asemenea sunt amintite diferite manifestări științifice care au avut loc de-a lungul timpului la Facultatea de Teologie arădeană, a căror slujbă de *Te Deum* a fost oficiată în interiorul Paraclisului și enumerați câțiva Preoți Profesori renumiți care s-au închinat în acest sfânt locaș, dintre care îi amintim doar pe pr. prof. dr. Constantinos Karaisaridis și pr. Nicholas Sakharov. Biserica primit cu bucurie și membrii Grupului psaltic *Tronos* al catedralei Patriarhale (noiembrie 2006). În continuare sunt amintite prezențele chiriarhale la Paraclis, cu prilejurile hramurilor (p. 78), precum și câteva din zilele în care studenții au depus jurământul de credință cu prilejul absolvirii studiilor teologice sau a obținerii titlului de Doctor în Teologie la Facultatea arădeană (p. 62).

Capitolul al IV-lea pus sub genericul *Erminia picturii Paraclisului și semnificația ei teologică* cuprinde date referitoare la însemnătatea teologică și duhovnicească a icoanelor

Recenzii

prezente pe Iconostas în Sfântul Altar și pe pereții sfântului locaș. Menționăm că pictura este de cea mai bună calitate, fiind realizată de echipa pictorului prof. C. Băluț. Biserica este împodobită cu scene iconografice foarte sugestive, scene care nu se găsesc în orice biserică. Fiecare scenă iconografică își are locul binemeritat, scene dintre care amintim doar *Tronul Slavei dumnezeiești* (Tronul Etimasiei), *Punerea în mormânt*, *Viziunea Sfântului Petru al Alexandriei* (referitoare la faptul că Domnul i S-a arătat, fiind cu cămașa sfâșiată de erezia lui Arie), scena *Cortul Mărturiei*, *Plângerea de înmormântare* (așezarea Domnului pe Piatra Ungeriei și Punerea în mormânt a Domnului), scena numită *Jertfa lui Avraam* pictată „pe rețelele din partea de miazăzi a Proscomidiarului, deasupra ușii de intrare” (p. 158), *Cei trei Arhangheli de foc*, scena *Hristos – Înger de marea sfat*, scena *Hirotonirea celor șapte Diaconi*, scena *Răstignirii Sfântului Diacon Timon*, scena cu *Sfântul Diacon Filip și famenul etiopian*; după care este prezentată iconografia ce împodobeste *Iconostasul*, în legătură cu care amintim faptul că Ioana Maicii Domnului de pe Iconostas este pictată după modelul icoanei Maicii Domnului din Vladimir (Rusia). Biserica deține două *axionife* cu Icoana Învierii Domnului (lângă strana din dreapta), respectiv Icoana Răstignirii Domnului (lângă strana din stânga). În continuare sunt prezentate scenele iconografice din *Naos*, *Pronaos*. De asemenea este pictată-scrisă și mărturisirea Simbolului de credință, Niceo-constantinopolitan lângă scena în care sunt reprezentați Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic. Pe peretele din partea de miazăzi a bisericii sunt pictați Părintele Arsenie Boca și Părintele Ilarion V. Felea (ambii fără aureolă), alături de *Pisanie*.

Ultimul capitol, al V-lea, intitulat *Bicentenarul 1822-2022. Târnosirea Paraclisului* oferă detaliile aferente momentului mult așteptat al *nuntirii bisericești*, respectiv al Târnosirii ei, precum și o suită de imagini reprezentative (pp. 220-224), imagini dintre care amintim doar pe cele cu *Hrisovul Târnosirii* și cu *Binecuvântarea scrisă pe Sfânta Evanghelie te toți ierarhii prezenți la Târnosire* în frunte cu Mitropolitul locului, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan al Banatului (p. 228). La final, *Bibliografia* cuprinde peste 200 surse și lucrări, citate în cadrul monografiei.

Personal, parcurgerea acestei *Monografii* sau mai bine zis a acestui *Testament duhovnicesc* ce cuprinde istoria *Ansamblului ecleziastic* al celei mai vechi instituții teologice din Ardeal (1822-prezent) mi-a făcut o plăcută și profundă impresie, fapt pentru care recomand ca această operă să fie în biblioteca oricărui teolog ce se respectă. Să ne ajute și să ne învrednicească Bunul Dumnezeu ca să păstrăm și să dezvoltăm cele ce înaintașii noștri ne-au lăsat. Amin.

Drd. Ionuț MÎLCOMETE

Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja, Ilarion V. Felea (1903-1961) – Preotul, teologul, mărturisitorul, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, 2022, 436 p.

În anul mântuirii 2022, la Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, a apărut primul volum (prima monografie) din cadrul Colecției „Teologi arădeni”. Această colecție